

Temat: **SKĄD SIĘ BIORĄ RZECZY?**

1. Autor: Pomysłodawca: J. Miernik. Opracowanie szczegółowe: J. Miernik, K. Kuczyńska, M. Dados, S. Jucha.

2. Czas realizacji: 45 minut.

3. Poziom edukacyjny: przedszkolaki.

4. Liczba uczestników: ok. 15 osób.

5. Cele:

- Dzieci zapoznają się z pojęciem przyczyny.
- Dzieci zastanawiają się nad wielością przyczyn poszczególnych zjawisk, odróżniają przyczyny naturalne oraz te, które celowo wywołał/uje człowiek – poddają refleksji wzajemną zależność obu rodzajów.
- Dzieci ćwiczą rozumowanie przyczynowo-skutkowe.

6. Scenariusz zajęć

1. Czynności wstępne:

Na spotkanie z dziećmi wnosimy duży, zapakowany prezent. Dzieci zastanawiają się, co może być w środku. Po chwili zastanawiania się/zgadywania rozpakowują go – w środku są owoce/kawałki owoców, które dzieci biorą i zjadają.

2. Rozmowa:

Skąd się wzięły te owoce? (Z jednej strony zostały zapakowane i przyniesione przez nauczyciela, z drugiej gdzieś wyrosły, zostały zebrane, oddzielone od zgniłych owoców etc.) Wprowadzamy pojęcie przyczyny – tego, co sprawiło, że dana rzecz/zjawisko powstało.

3. Zabawa:

Wraz z dziećmi rekonstruujemy proces uzyskiwania owoców: sadzenie i zrywanie owoców w sadzie, sortowanie, pakowanie, dystrybucja,..., zjedzenie ich na zajęciach. Wstępnie dzielimy przyczyny na naturalne i te, które wynikały z działania człowieka.

4. Ćwiczenie:

Dzieci losują różne rzeczy/słowa i robią mapy przyczyn tych rzeczy/zjawisk (np. samego siebie, porządku, bałaganu, obiadu, zakupów).

5. Rozmowa:

Co znaczy, że coś „się samo stało”? Czy bałagan robi się sam? Czy porządek robi się sam? Czy obiad robi się sam? Czy zakupy robią się same? A czy deszcz pada sam? Czy kubek zbija się sam? Czy to, że nie spowodował tego człowiek, oznacza, że stało się to „samo”? Czy może jest to działanie kogoś/czegoś innego?

Wyróżniamy kategorię działań przyrody: np. padanie deszczu, rośnięcie drzewa etc. Jeśli pies rośnie, to działa przyroda, a czy to pies działa czy przyroda, kiedy pies goni kota? A małe dziecko, które raczkuje i w ten sposób przewraca wiadro z wodą?

Wyróżniamy kategorię woli: w świecie niektóre istoty mogą chcieć coś zrobić. Czy chmura chce, żeby deszcz padał? Co znaczy, kiedy mówimy, że słońce nie chce świecić? A kto może chcieć? Czy chcenie zwierząt jest takie same/inne niż człowieka? Czy zwierzęta mogą stwarzać nowe rzeczy – np. pomalować sobie brzydką miskę na inny kolor? Czym się różnią rzeczy wymyślane przez człowieka od tych, które wymyślają zwierzęta (np. pajęczyna, kłębek włóczki jako „mysz” kotka), czy wszystkie się różnią?

6. Ćwiczenie:

Wspólnie z dziećmi „gromadzimy” zbiory rzeczy (podajemy/zapisujemy przykłady lub korzystamy z fotografii, wycinków z gazet, wydruków przedstawiających rzeczy, zjawiska, miejsca etc.):

- tego, co dzieje się (jak opady deszczu, wzrost drzew, wzrost samego dziecka, wichura, lato, noc) bez udziału człowieka, woli ludzkiej;
- tego, co zaplanował sobie człowiek, ale robi to „razem z naturą” (np. ogród, staw, hodowla zwierząt, fosa w koło zamku);
- tego, co wymyślił i stworzył człowiek (np. samochód, meble, telefon, dom, ciastka) – czy w ogóle natura/przyroda tutaj nie ma swojego udziału?

7. Rozmowa:

Powrót do pytania – kiedy mówimy, że coś samo się stało? Co znaczy, że coś się zrobiło przez przypadek? Czy to oznacza, że nie spodziewaliśmy się tego, albo tego nie chcieliśmy? Czy takie rzeczy/zjawiska nie mają swoich przyczyn?

Postawienie pytania wprowadzającego do kolejnych zajęć: Skąd się biorą rzeczy, których przedtem nie było, ani też nikt ich nie chciał?